

A BÁNYA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Rander-utca 6. sz.

FÜLDSZINT-LÉPCSŐHÁZ

= TELEFON 108-00. =

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. BISCHITZ BÉLA

MUNKATÁRSAK:

VÉCSEI ISTVÁN

ARADI VICTOR

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

EGÉSZ ÉVRE —	12 KORONA
FÉL ÉVRE —	6
NEGYED ÉVRE	3

Egyes szám ára 20 fillér.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP

HIRDETÉSEK DIJAZÁS SZERINT.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

Az olvasóhoz.

A magyar bányászársadalom nélkülözött régebben olyan sajtó orgánust, amely a magyar bányászatot a bányászok ügyét lelkes igyekezettel szolgálta volna. „A Bányá” szerkesztősége ezt a célt tartja állandóan szem előtt. Közel egy éves fennállása alatt bizonyítékát adta annak, hogy okos, egyszerű politikával, a magyar nemzeti érdekek szemmel tartásával hasznos szolgálatokat tud tenni a magyar bányászat ügyének. A megkezdett úton fokozott energiával folytatjuk a jövőben is akciónkat, hogy igyekezetünkben mennél nagyobb eredményeket érjünk el, számítsunk a magyar bányászársadalom fokozottabb támogatására is. Lapunk minden józan, szakszerű vélemény számára nyitva áll. Mindenkinek alkalmat akarunk nyújtani a hozzászóláshoz, hogy a vélemények ekként tisztázódjanak. Mindenki bizalommal fordulhat hozzánk eszméivel, panaszai-
val és minden hasznos tanáccsal, amely a magyar bányászat érdekében való, szívesen fogadjuk.

Legyenek meggyőződve a magyar bányászat férfiai, hogy ez a lap tisztán az ő érdekeiket szolgálja, a tisztesség, becsületesség és az igazság elvei alapján. Minden támogatás, amelyben ezt a lapot részesítik, az ő erejüket fogja növelni és a magyar bányászat ügyét fogja nagy léptekkel előbbre vinni.

* * *

Kérjük azon tisztelt olvasóinkat, akiknek huzamosabb, vagy rövidebb idő óta küldjük „A Bányá”-t, hogy postatakarékpénztári befizetési lapunkon, amivel olvasóink részére a portóköltséget kívántuk megtakarítani, az előfizetési díjat kiadóhivatalunkhoz eljuttatni szíveskedjenek.

Akiknek előfizetésük lejárt, szíveskedjenek ezt megújítani, hogy a lap küldésében fennakadás ne legyen.

„A Bányá”
szerkesztősége.

Lignit.

A nemzetgazdaság első és legegységesebb követelése az, hogy szükségleteinket, fogyasztásainkat első sorban saját, belföldi termé-
nyeinkkel fedezzük. Ez ép úgy nemzetgazdasági törvény, mint természetes, józan felfogása, megértése saját jól felfogott érdekeinknek. Így van ez mindenhol, így gondolkoznak mindenütt, ahol a közgazdaság a tények tudománya. Így járnak el mindenhol, ahol nem szorul további magyarázatra az iskolákban tanított közgazdasági tétel, hogy hazai termeléssel kell fedezni a hazai szükségletet.

Nálunk azonban még nem így van. Nálunk még küzdeni kell az ily egyszerű és természetes gazdasági követelmény érvényesüléséért. Így kell küzdeni tehát még azért is, hogy a szénben való hazai fogyasztás első sorban hazai szénbányászatunkat táplálja. Igenis küzdeni kell ezen, különben természetes, magától értetődő követelményért, mert bizony sajnálattal kell konstatálnunk, hogy ez nem így történik.

Amidőn felemeltük szavunkat a hazai barnaszén és lignit érdekében, kissé különös és kissé nagyon is vegyes érzelmekkel fogadták ezt az érdekelt körök. És különösen a szakkörök. Sőt itt hangzott el legelőször az az óvó figyelmeztetés, hogy alaptalan a mozgalmunk, mert hiszen szénbányászatunk terén túlermelés van. És íme, alig hangzott el ez a szakértői aggályoskodás, nyomom követi a hivatalos cáfolat. Mi ez a cáfolat? Egy igen száraz számadat. Az áruforgalmi statisztika ugyanis azt mutatja, hogy a folyó év első 7 hónapjában több mint 11 millió koronáért hoztunk be szenet a külföldről. Jól jegyezzük meg mindjárt, ezek a tavaszi

és nyári hónapok voltak. A hátralevő 5 hónap jelenti a tulajdonképeni téli szükségletet és így kétségtelen, hogy a behozatal legalább megkétszerezedik. De mit nekünk áruforgalmi statisztika! A „szakember“ azt mondja, hogy „tultermelés“ van és ledorongol bennünket. Vagy le akarna dorongolni. Mi azonban nem engedjük magunkat, mert igazságért, közjóért, közérdekért küzdünk.

Mi nem dolgozunk frázisokkal. Mi kétségbevonhatlan adatokkal, számokkal igazoltuk, hogy nagyon, de nagyon távol vagyunk a tultermeléstől. Adatokkal igazoltuk, hogy mily nagy tere lehetne minálunk a barnaszén és lignit bányászatának. Utaltunk a gyárak szükségleteire, a Máv. szükségletére és itt különösen felhívtuk a figyelmet arra a hihetetlen, teljes abszurdumba menő jelenségre, hogy a Máv. még az állomási tolatási szolgálatot is angol szénnel végezi. Ez utóbbira különben most azt az érdekes felvilágosítást nyerjük, hogy a Máv. állítólag szívesen használna ezen szolgálatokra lignitet, de gőzmozdonyai oly rozoga állapotban vannak, hogy ez jelenleg teljesen ki van zárva. Reméljük tehát, hogy majd jobbak lesznek a mozdonyok.

Az áruforgalmi statisztika adatai szerint tehát nemcsak hogy nem leledzünk tultermelésben, hanem annál nagyobb szén-behozatalban. Megengedik tehát a szakértők, hogy sürgessük a szénbányászat minél fokozatosabb és minél erőteljesebb fejlesztését. És pedig abban az irányban, amit eddig is hangoztattunk. Minél nagyobb mérvben kell biztosítani a hazai barnaszén és a lignit érvényesülését. És pedig azon egyszerű, természetes indokból, mert ez a termény az országban megvan. Minélfogva a legegyszerűbb gazdasági kötelesség ezt a tüzelőanyagot használni. Mert azt csakugyan nem kell igazolni, hogy bármely célra okszerűen lehet használni. Végképp, ha az iparilag nálunk oly sokszorta előhaladottabb Németország vagy Csehország használhatják és használják még a legnagyobb üzemeknél is a barnaszén és a lignitet, hát bizony mi is használhatjuk. Csak túl kell tenni magunkat a gazdaságilag oly káros elfogultságon és a kényelmes maradiságon. Mert ez a mi legnagyobb bűnünk. Mindenben, de leginkább gazdasági téren.

Ugy vagyunk berendezkedve és évek hosszú gyámkodási rendszere arra szoktatta az országot, hogy mindent az államtól várjunk. Itt is hát az államtól kell várnunk a

józan, az egészséges utra való terelést. És ezt ma annál inkább várhatjuk méltán és jogosan, mert hiszen az állam ma már számottevő nagy tényező a hazai szénbányászat terén. És mi nem habozunk kijelenteni, hogy indokolt bizalommal vagyunk ezen nagyfontosságú állami akció iránt. Első sorban azért, mert ez az állami akció jól megfontolt és jól ártott általános gazdasági szükséglet okszerű követelménye. Megvan tehát a szükségessége és gazdaságilag helyes alapja. De bizunk azokban is, akik ezt az akciót irányítják és szakértőileg vezetik. Tudjuk azt, hogy ezek teljesen jól ismerik a hazai szénviszonyokat és tudják, hogy mit akarnak. Innen várjuk tehát indokoltan az ország kellő felvilágosítását és helyes irányítását. Innen várjuk a magánfogyasztók kioktatását, de innen várjuk különösen azt az intézkedést, hogy a Máv. mindazon szolgálatokban, ahol csak lehetséges, hazai barnaszén és lignitet használjon. Innen várjuk, különösen ez utóbbit, teljes jogosultsággal, mert az államhatalom immár, amidőn a szénbányászatot felvette az állami és kormányzati feladatok közé, magára vette az ezzel járó köteleességeket is. Ezen köteleességek között a legelső pedig az, hogy a hazai széntermények kellő használására az állami üzemek adják meg a jó példát. Ezt a jó példát azonnal követni fogják a magánüzemek is. Így van ez már minálunk és ezért oly fontos, hogy a Máv. ne angol szénrel tolatasson.

A bányászat az állami költségvetésben.

Hogy a bányászat mily fontos szerepet játszik nemcsak az ország közgazdaságaiban, hanem egyáltalában az állami élet terén is, legjobban és legilletékesebben kitűnik az állam évi költségelőirányzataiból. Nemcsak érdekes, de ép oly fontos is, hogy a bányászati körök mindinkább megismerkedjenek mindazon vonatkozásokkal, amelyek az állam működése és a bányászat között fennfognak. Ez önismeretre vezet és a helyes önismertet adja meg a kellő súlyt. Ebből az okból ismeretjük a bányászatra vonatkozó költségvetési adatokat.

Az ország bányászati ügyei a pénzügyminiszteriumban összpontosulnak, ennélfogva az ezekre vonatkozó budgetírozás ezen miniszterium költségelőirányzatában történik. Adjuk a címeket és tételeket az ottani sorrend szerint. Előbb össze-

	Kiadás.	Bevétel.
Bányászati főiskola és bányásziskolák	757.750	20 920
Sójövedék	5,761.547	34,899.000
Bányaigazgatóságok	597.968	68.250
Fém- és opálbányászat	7,581.373	5,659.002
Fémkohászat	9,258.022	9,245.022
Pénzverés és fémbeváltás	17,071.390.	17,071.390
Allami vasgyárak	52,342.425	56,200.000
Köszénbányászat	5,460.000	5,460.000
Sótermelés	2,827.206	2,644.206
Bányászati kegyuri terhek	196.181	—
Bányakapitányságok	344.130	—
Bányailletékek	—	570.000
Főösszeg:	102,197.992	131,817.790

Ezen számok eléggé mutatják, hogy mit jelent a bányászat az állam életében és mutatja a főösszegezés azt is, hogy a bányászat csupán annyiban, amennyiben állami kezelésben van, évente majdnem 30 millió korona tiszta jövedelmet ad az országnak.

Az egyes tételeket a költségvetés indokolása alapján részletesen is ismertetni fogjuk oly mérvben és oly sorrendben, amint azt lapunk tere megengedi.

Budget-szemelvények.

I.

Bányászati főiskola és bányásziskolák. Az 1909 évre szóló állami költségvetés azt mutatja, hogy ezen intézmények terén a jövő év folyamán alig lesz valamire való változás. A *rendes* kiadások 532.750 koronára rugnak 28.016 koronával tehát több a folyó 1908 évinél. Ezen összegből személyi járandóságokra 386.885 korona, dologi és üzleti kiadásokra 142.845 korona esik. A személyi járandóságokra a status változatlan a dologi kiadások tételénél a jövő évre. Tanulmányi utakra és egyéb utazási költségekre 2200 koronával több lett előirányozva, mert — mint a miniszter mondja — a szakoktatás sikere érdekében föltétlenül szükséges, hogy a hallgatók nemcsak a helyben levő fémhányaműveknek, hanem a távolabb fekvő egyes szénbányáknak üzemi berendezéseit is a helyszínen tanulmányozzák. Minthogy pedig az ezzel járó költségek meghaladják különösen a szegényebb sorsu ösztöndíjas hallgatók anyagi erejét, a költségek fedezetéről ilyképen kell gondolkodni.

Mint rendkívüli kiadások előirányoztattak

A bányászati tanszékek felszerelésére	30.000 kor.
A vaskohászati laboratórium felszerelésére	10.750
A növénytan tanszék felszerelésére	12.250
Az erdészei tanszékek felszerelésére	10.000 „
Összesen:	63.000

Végül *beruházásokra* felvétellett:

Uj tanszék épületeire	150.000 kor.
Építkezésekre Kisiblyén és a botanikus kertekben	12.500 „
Összesen:	162.500 kor.

A bányásziskoláknál az a változás áll elő, hogy a salgótarjáni köszénbánya részvénytársulat a petrozsenyi köszénbánya iskolán a tanítás egy részének elvállalt kötelezettsége alól felmentette.

II.

Bányaigazgatóságok. Ezen a címen, mint *rendes* kiadás 348.332 kor. szerepel és pedig személyi járandóságokra, továbbá 76.986 kor. dologi és 170.000 kor. rendkívüli kiadásokra.

Itt a tisztviselők létszámviszonyainak rendezése érdekében lényeges változások vannak tervezve. Ugyanis: a IV. fizetési osztályba sorozott főbányatanácsosi állások száma hárommal, a VII. fizetési osztályba sorozott bányatanácsosi állások száma héttel, a X. fizetési osztályba sorozott segédmérnöki állások száma egygyel szaporítottak. Ezzel szemben csökkentetik a VIII. fizetési osztályba sorozott főmérnöki állások száma kilenccel, a IX. fizetési osztályba sorozott mérnöki állások száma pedig kettővel. Beszünttetetik továbbá huszonnégy tisztjelölti állás és lesz e helyett nyolc a X. fizetési osztályba sorozott segédmérnöki állás és négy díjas bányagyakornoki állás. A számvevő-ségi tisztviselők létszámrendezése céljából 2 pénzügyi tanácsosi, 3 pénzügyi számellenőri és 4 pénzügyi számtisztai állás megszüntetésével 2 pénzügyi főtanácsosi, 4 pénzügyi számtanácsos és 3 pénzügyi számvizsgálói állás szerveztetik.

A dologi kiadások a jövő évre teljesen a f. évi kiadások keretében maradnak.

Chamotteiparunk.

Chamotteiparunk hosszú évtizedeken át nem tudott a házi ipar kezdetleges szűk köréből kiemelkedve oly jelentékeny ipari tényezővé kialakulni, amely a nagyipar körében az öt, fontosságánál fogva joggal megillető helyet követelhetné.

Míg a legtöbb európai állam, — vezetőhelyen Ausztria, Németország és Anglia — ezen jelentős és ipari téren pótolhatlan szükséglet képező cikkgyártását tervszerűen fejlesztették, addig nálunk, fejlődő vasiparunk dacára, a legutóbbi időkig nem történt semmiféle oly intézkedés, amely a chamottegláknak gyártását és ezzel a hazai ipar ügyét egy lépéssel is előbbre vitte volna.

Hogy ezen iparág nagy jelentősége dacára gazdasági életünk fejlődésével nem tudott lépést tartani, arra vezethető vissza, hogy a chamottegyártás főfeltétele — a tűzállóanyag előjövetele — hazánkban csak egyes vidékeken elvétve fordul elő. És ha egyes vidékeken akadunk is tűzállóanyagot tartalmazó területekre, ott a rendelkezésre álló kis mennyiség, vagy pedig az agyag alacsony tűzállóképessége nem nyújthat biztos alapot egy gyár felépítésére.

A chamottegyártás másik feltételének, a szak-képzett munkaerőnek hiánya nem kevésbé tartja vissza tőkepénzeséseinket attól, hogy tőkájukat egy chamottegyárba fektessék.

A chamottetégglák gyártása különös szakismeretet igényel. Nincs gyár, amely kisebb vagy nagyobb mértékben chamottetégglákat ne használna és a kerámikus feladata az egyes gyárak speciális igényeinek szem előtt tartásával, rendeltetésüknek megfelelő alakban, tűzállóképességgel és vegyi összetétellel, a téglákat gyártani. Ez nehéz és felelősségteljes feladat, amelynek nagy fontosságát csak akkor tudjuk kellőképpen mérlegelni, ha elgondoljuk, mily kiszámíthatatlan károkkal és erkölcsi felelősséggel jár, ha pl. egy magas kemence — hibás és rossz chamottetégglákból építetve fel — bedől.

A nyersanyag és szakképzett munkaerő hiánya, továbbá a gyártmányok minőségéért a gyárosra háruló nagy felelősség teszik érthetővé, hogy ezideid hazánkban a chamotteipar nem bírt erős gyökeret verni.

Hatalmas vasműveink saját szükségletük fedezésére építettek ugyan chamottegyárakat, ezek termelése azonban a házi szükséglet egy jelentékeny részét a külföldről kénytelenek beszerezni.

Vasműveinken kívül chamottegyártással Gömör és Nógrádmegyék egyes helyein a lakosság egy része háziiparszerűleg foglalkozik. A feldolgozás primitív módja és a feldolgozásra kerülő agyag alacsony tűzállóképessége következtében, ezen chamottetégglák kizárólag kazánbefalazásoknál használhatók, különös jelentőséggel tehát a hazai chamotteipar terén nem bírnak.

Némely kerámiai gyárunk mellékesen szintén gyárt chamottetégglákat, amelyek már magasabb igények kielégítésére is alkalmasak. A gyártott chamottetégglák mennyisége azonban szembeállítva a jelentékeny belföldi fogyasztással oly csekély, hogy számottevő tényezőként nem említhető.

Saját agyagterületekkel sem vasműveink, sem pedig kerámiai gyáraink nem bírnak, kénytelenek tehát a feldolgozásra kerülő agyagot részben belföldön, részben pedig a külföldről beszerezni és legtöbb esetben harmadik kézből jutnak a feldolgozásra kerülő nyersanyaghoz.

Belföldi agyag feldolgozása körül uttörő munkát csupán egy vállalat — a kálnói gyár — végzett.

Ezt a gyárat körülbelül két évtizeddel ezelőtt Deutsch Bertalan építette a Kálnó község határában lévő, kitűnő minőségű nagy tűzálló képességű anyagot tartalmazó területek kihasználására.

Az évek folyamán a gyárat újabb és újabb kemencékkel bővítette ki, úgy, hogy az utolsó években a belföldi chamotte-szükséglet fedezésében számottevő tényezővé vált.

A legutóbbi években a chamotteiparnak hazánkban való meghonosítására és a belföldi szük-

séglet fedezésére egyedül hivatott gyár régi kemencéivel és idejét multa berendezésével már gyengének bizonyult, amit a gyár átvétele az elmúlt év tavaszán alakult *Deutsch Bertalan chamotte- és agyagárugyár részvénytársaság* hamarosan átlátott és teljes erővel hozzáfogott ahhoz, hogy nagy áldozatokkal a régi gyár helyére egy modern nagyszabású vállalatot teremtsen.

Az új gyár elkészülvén, alkalma volt e cikk írójának azt megtekinteni. A gyár nagy terjedelmével, hatalmas kürtőivel még a külföldi nagy arányokhoz szokott szemlélőre is imponáló benyomást tesz. Közelebről szemügyre véve a gyárat, a hatás még fokozódik. A gyár-területétől néhány kilométernyire eső agyagbányákat egy 3.5 km. hosszú az agyag szállatására szolgáló sodronykötélpálya köti össze a gyárral. A chamottetégglák kiégetése egy generátor tüzelésre berendezett 18 kamrás körkemencében történik, amely egyszeri berakásra kb. 100 vagon (mintegy 300.000 darab) téglát képes kiégetni.

A gépészeti berendezés, a munka termek felszerelése a legtökéletesebb és mindenütt magasfokú, intelligens műszaki tervezés és vezetés nyomai és a pénzáldozatot nem kimélő vállalkozó ama intenciója látható, hogy oly elsőrangú modern üzemet alkosson amely hazai vállalataik sorában méltó helyet tölt be és mely már ma egymagában a belföldi szükséglet egy tekintélyes részét fedezni képes, amennyiben normális üzemnél évi termelése kb. 25003000 vagonra tehető.

Gazdag és kimeríthetetlen agyagbányáiból pedig korlátlan mennyiségű kitűnő tűzállóagyagot hozhat piacra.

A gyár szemlélése igaz örömmel és büszkeséggel töltött el, mert ha egy súlyos feltételekhez kötött iparág meghonosításának kérdését hazánkban ily fényes sikerrel lehetett megoldani, úgy méltán remélhetjük, hogy gazdasági fejlődésünknek és ipari életünknek van jövője.

N. G.

BÁNYÁSZATI HIREK.

Az állami vasművek.

A tél nem köszönt be minden évben az időre oly biztosan, mint amely pontossággal ismétlődnek évente a szaktestületek felszólalásai az állami vasművek ellen. Az idén ugylátszik a budapesti kereskedelmi és iparkamarára került a sor, hogy a kormánynál „a magánvasipart fenyegető veszélyek elhárítása végett az állami vasgyárak kibővítése ellen” állást foglaljon. Amely sablonos a kamarára állásfoglalása époly sablonos a kereskedelemügyi miniszter válasza. „Ami az államvasgyárak üzemének továbbfejlesztését illeti, gyárak újabb dotálása azért vált szükségessé, hogy az államvasutaknál birtelen beállott nagymérvű mozdony, vasszerkezet és felépítményi anyagokban való szükséglet melyet az állami vasgyára

eddig berendezéseikkel nem volnának képesek fedezni, a berendezések fejlesztése által az állami gyárakban előállítható legyen, nehogy az államvasutak e tekintetben újból a külföldre szoruljanak. Az államvasutak fentjelzett szükséglete csakis oly gyártmányokat ölel fel, melyek az állami vasgyárak gyártási körébe tartoznak, ez tehát a magánvasipart semmiképp sem veszélyezteti. Igy szól a miniszteri leirat és a kamara egy sablonos aktával és kitanítással gazdagabb. A kamara ezt a magasabb kitanítást elismert loyaltásával tudomásul fogja venni és valószínűleg még arra sem lesz kíváncsi, hogy tulajdonképpen melyek hát azok a gyártmányok, melyek az állami vasgyárak gyártási keretébe tartoznak? Ennek a felsorolása minden esetre érdemlegesebb válasz lett volna és alapul szolgálhatna érdemleges állásfoglalásra. De ilyesmit csak nem várhatunk a kamarától?

De más illetékes köröktől sem. Jene, Chorin Ferenc így a kérdéstről:

„Az állami gyárak konkurenciája a magángyárakkal szemben az utóbbi esztendőkből mind nagyobb és nagyobb arányokat ölt és esztendőről-esztendőre ádázabb lesz a küzdelem a hazai gyáriparnak e két tényezője közt.

Kormányok jöttek, kormányok mentek és bár az illetékes faktorok nem szüntek sürgetni e kérdés végleges rendezését, mindegyik csak annyit tett, hogy esztendőről-esztendőre megállapította, hogy az állami megrendelésekből mennyi illeti a magángyárakat.

A kvótamegállapítás korántsem történt azzal a jóakarattal és belátással, melyet megkövetelt volna az a fejlődésben levő ügy, amelynek támogatása elsőrendű országérdék. A szükségletek arányos beosztásának kérdése, azt hiszem, végleg megőrett az elintézésre.

Az állami vasgyárak mind nagyobb és nagyobb részt tartanak maguknak és azzal, hogy folyton terjesztik üzemüket, nemcsak az állami szükségletek orozslánrészt kaparintják meg maguknak, de a magángyárak eddig uralt területeken is káros konkurenciát okoznak.

Természetes, hogy a magángyárak ezzel szemben vajmi keveset tehetnek, mert az állam egyrészt az állami vasgyárak óriási forgótőkéjét ingyen szolgáltatja, a tőke tehát kamatmentes, másrészt pedig az állami vasgyárak a veszteségleírásoktól fel vannak mentve.

Ebben az esztendőben a kereskedelmi és pénzügyi miniszternek ismét rendeznie kellene a jövő esztendőre a vasgyárak ügyét. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége most felhívja a „Vas- és Gépgyárosok Országos Szövetségét” hogy hívjon értekezletet össze és mint legilletékesebb faktor terjessze elő azokat a módozatokat, amelyekkel ez ügyet végleg rendezni gondolja.

Ez értekezletből kifolyólag azzal a két kéréssel fordulunk majd az államhoz, hogy egyrészt — ami eddig nem történt — a módozatok megállapításánál hallgattassunk meg mi is, másrészt követeljük, hogy ne fejlesztessék versenyt a magánipar ellen, különösen ott, ahol az állam e versenyre évente milliókat ráfizet.

Volt valami eredménye mindennek? Nem. És miért nem? Mert mindezen szaktestületek csupán nagy általánosságban mozognak, sablonszerű feliratok és az elintézés sem egyéb, mint egy sablonszerű leirat, ami tisztelettel, vagy nem tisztelettel, de mindenesetre tudomásul vétetik. Az állami vasművek pedig folytatják versenyt a magánvasipar ellen.

— **A vasipar köréből.** Az 1908. évi XXXI. törvény-cikk az állami vasművek fejlesztését célozza. Hogy mennyire szükséges a vasművek fejlesztése, azt leginkább az a körülmény mutatja, hogy a hazai vaggongyárak a legutóbb is kénytelenek voltak a nyersanyagot külföldről

beszerezni. A behozatali statisztika kétséget kizáróan mutatja, hogy a hazai vasművek fejlesztése föltétlenül szükséges. De ezt bizonyítja a kiviteli statisztika is, hiszen a hazai vasérctermelésnek közel felét külföldi vasművekben dolgozzák fel. Természetes tehát, hogy mindenki, aki szívén viseli a hazai ipar fellendülésének érdekeit, örömmel kell, hogy üdvözölje Kossuth szép tervét. De nem így gondolkozott a budapesti kamara, amely a „magánipar jogos érdekeinek védelmezése céljából” felírt a kereskedelmi miniszterhez. E felíratra a miniszter most megnyugtatólag válaszolt. Közli ugyanis, hogy az állami gyárak újabb dotálása, miként ez a fentjelzett törvény-cikk indokolásából is kitűnik, nem a hazai magánvasiparral szemben való versenyzést célozza, hanem azért vált szükségessé, hogy az államvasutaknál hirtelen beállott nagymérvű mozdony, vasszerkezet és felépítményi anyagokban való szükséglet, melyet az állami vasgyárak eddigi berendezéseikkel nem volnának képesek fedezni, ezen berendezések fejlesztése által az állami gyárakban előállítható legyen, nehogy az államvasutak e tekintetben újból a külföldre szoruljanak. Az államvasutak fentjelzett szükséglete csakis oly gyártmányokat ölel fel, melyek az állami vasgyárak gyártási körébe tartoznak, üzemük ezen szükségsszerű fejlesztése a magánvasipart semmiképp sem veszélyezteti. Hogy pedig mennyire nincsen jogukban hazai magánvasműveknek panaszkodni, azt legjobban mutatják a rimamurányi és a hernádvolgyi vasmű r.-t.-ok mérlegei.

— **Személyi hír.** A király *Ohrenstein* Henriknek a beocsini Unió cementgyár r.-t. alelnökének, valamint törvényes utódainak az ipar és a közjótékonyosság terén szerzett érdemei elismerésül a magyar nemességet beocsini előnévvel díjmentesen adományozta.

— **Kinevezések.** A pénzügyminiszter az állami vasgyárak tisztviselői létszámában Barthalos Árpád bányamérnököt és Jancsy Imre nagyági bányasegédmérnököt végleges minőségi mérnökké, illetve segédmérnökké továbbá a bányászat körébe tartozó ágazatoknál alkalmazott tisztviselők egyesített létszámában Kémény Győző mérnököt főmérnökké és Trieber Elek segédmérnököt mérnökké nevezte ki.

— **A Rimamurányi közgyűlése.** Mult számunkban már megemlékeztünk ezen előkelő vasművállalatunk közgyűléséről és valóban fényes üzleti eredményéről. Most előttünk fekszik az igazgatóság évi jelentése, amelynek számadatai legilletékesebben mutatják ezen művek nagyszabású, kiváló voltát. A jelentés közérdekű részéből közöljük a következőket:

Megelégedéssel hozzuk tudomásukra, hogy az elmúlt üzletév, üzemünket hátrányosan befolyásoló különböző körülmények dacára, kedvező lefolyású volt. A közlekedési vállalatoknál eddig még soha nem észlelhető mérvben jelentkezett és hónapokon keresztül fennállott szállítási zavarok oly nehézségek elé állítottak, melyek csak nagy erőfeszítéssel voltak elháríthatók. Hogy üzemünk beszüntetését megakadályozzuk és azok teljesítő-képességét a lehetőséghez képest mérten fenntartsuk, kénytelenek voltunk tetemes áldozatokat hozni és minden rendelkezésünkre álló eszközt felhasználni, miután jelentős rendelések műveinknek teljes foglalkoztatást

nyújtottak és üzembeszüntetés esetén rajtunk kívül az egész hazai vasat feldolgozó ipar is kiszámíthatatlan károsodást szenvedett volna. Az egyes üzemekről jelentjük, hogy *társulati érdeinkben 82,726 m³ szén- és haszonfát vágunk ki és 265,298 htl. faszenet termeltünk.* Vasércbányáinkban a feltárási és berendezési munkálatok a lefolyt évben is továbbhaladtak; az ércmosó- és tömörítő-telep Rozsnyón üzembe jött és ezáltal a termelés megfelelően fokoztatott. *Nyersérctermelésünk 3,780,927 q.-ára rugott, ebből 1,567,887 q.-át mint pörkölt-ércet kohósítottunk. Saját üzemi céljainkra 1.170,795 q. mészkövet termeltünk s 27,547 q.-át égetett állapotban használtunk fel. A nyersmagnezit-termelés 68,764 q.-át tett ki. Kőszénbányászatunkról jelentjük, hogy bányáink termelőképességének emelésére továbbra is törekszünk. Folytatólagosan keresztülvitt telepítés által egy erős munkáslétszám állandósítását célozzuk, hogy ily módon műveink kőszén szükségletét teljességében saját bányáinkból fedezhessük; *szén-termelésünk 3.894,727 q. volt.* Új kohótelepünket Uzdon némi késéssel január hóban helyeztük üzembe és abban a kellemes helyzetbe vagyunk, hogy ezen üzem kedvező alakulásáról tehetünk jelentést. Kohóink a lefolyt üzemyében *1.369,137 q. nyersvasat* szolgáltatottak, öntődéink 66,482 q. gyári és kereskedelmi öntményt állítottak elő. Hengerműveink igen jó foglalkoztatásnak örvendtek; az elmúlt években ezeknél eszközölt rekonstrukciók következtében képesek voltunk a piac fokozottabb szükségletét kielégíteni, ami által terjeszkedési képességünk tanujelét szolgáltatott. A tisztviselőink és munkásaink érdekében létesített jóléti intézmények állandó gondoskodásunk tárgyát képezik és igen kedvező fejlődést mutatnak. A tisztviselői *nyugdíjintézet vagyona* a naptári év végével 2.980,078 koronára, a *társulati kassza* 2.394,618 koronára emelkedett. Az újonnan létesített árvaház Likéren, egyelőre ötven munkás-árva részére, ez év szeptember hó 1-én rendeltetésének átadott, az üzemen kívül helyezett bikási vasműtelepet pedig rokkant munkásaink otthonává alakítottuk át.*

— **A Hernád völgyi Magyar Vasipar részvénytársaság** f. hó 24-én tartott közgyűlése az igazgatóság javaslatához képest elhatározta, hogy a 2,831.865 korona 94 fillér nyereségből első sorban az értékesítési tartalékalap javára 600.000, adótartalékra 200.000 koronát fordít, továbbá, hogy a részvényeseknek összesen 13%, vagyis részvényenként 26 korona fizetessék ki, további tartalékalapra 300.000 korona s a társulati kassza javadalmazására 50.000 korona fordítandó, míg a fennmaradó 235.169 korona 37 fillér új számlára vitessék elő. Az üzleti jelentés hangsúlyozza, hogy az elmúlt üzleti év további haladást mutat a vállalat fejlődésében. Különös gondot fordít a társaság a bányászat fejlesztésére; a szulánki bányában a munkálatok folyamatban vannak s az ércválasztó berendezések és építkezések immár befejezésükhöz közelednek. A hengerművek fokozottabb kihasználása lehető volt, miután a kedvező piaci viszonyok azoknak teljes foglalkozást nyújtottak. A társulati kassza vagyona 777.602 koronára növekedett.

— **A Magyar-belga fémipargyár** r.-t. villamos üzemre rendezkedik be és ezért nov. 1-ére rendkívüli közgyűlést tart, hogy alaptőkéjét 1 millió koronával emelje.

— **A gróf Csáky László** prakfalvi vas- és acélgyár r.-t. igazgatósága megállapította első évi mérlegét, a mely 308.725 korona bruttó nyereséggel azaz 83.194 korona tiszta nyereséggel záródott. Az igazgatóság 5% osztalékot javasol és részvénytőkéjét 4.500 drb. 200 korona névértékű új részvény kibocsátásával 1.100.000 koronáról 2 millió koronára akarja felemelni.

— **Az állami bányászin-gyártmányok eladása.** Az állam tudvalevőleg a közelmúltban felbontotta azt a szerződést, amelyet a *Juhos Gyula* és társa céggel az állami vasművek gyártmányainak eladása tekintetében kötött. E szerződés felbontása kapcsán a lapok megemlítették, hogy az állami vasművek most már közvetlenül fogják gyártmányaikat eladásra bocsátani. Szükségesnek tartjuk esetleges félreértések elkerülése végett megemlíteni, hogy ez a hír nem vonatkozik az állami vasművek bányászin-készítményeinek eladására, amennyiben ezek eladását, mint a múltban, ezentúl is nem közvetlenül, hanem kizárólagos képviselőjük, a *Roessemann és Kühnemann*, Koppel Arthur-féle vasutak budapesti gépgyári cég útján fogják eszközölni.

— **A Magyar rézhengerművek** r.-t. a folyó üzleti évben 582.261 korona bevétellel dolgozott a múlt évi 655.584 koronával szemben. Az idei tiszta nyereség 398.515 korona a tavalyi 401.070 koronával szemben. Az osztalékot ugyanugy, mint a múlt évben 9%-ban állapították meg.

— **Uj petroleum bánya r.-t. Kőrösmezőn.** Egy már-marosszigeti földbirtokos, Szöllősy Ferenc Kőrösmezőn petroleumbányát akart nyitni. Az új részvénytársaságnak a tervezet szerint szándékában van petroleumra és földviaszra bányászni. Az alaptőke 128.000 korona.

— **A győri vaggongyár budapesti fiókirodája.** A győri magyar Vaggon- és Gépgyár Részvénytársaság ügykezelési szempontból felosztotta Budapesti fiókirodáját és a keskenyvágányu vasutosztályt ezentúl a győri központból fogja vezetni. A vállalat ügyvezető igazgatója, Wottitz Gusztáv megvált állásától, helyébe Révész Bélát az aradi Weitzer-vaggongyár cégvezetőjét hívták meg, aki már el is foglalta új állását.

— **A Chaudoir-féle rézművek** részvénytársaság az elmúlt üzletévben mérlegét 398.515 korona nyereséggel zárta 9% osztalékot fizetve.

— **Luki Kőbánya R.-T.** cimmal az alsórétfal vikőbánya kitermelésére új részvénytársaság alakult. Alaptőkéje 260.000 korona, mely 2600 darab egyenként 100 korona névértékű névre szóló részvényekre oszlik. Az igazgatóság 3—8 tagból áll. Az alakuló közgyűlésen az igazgatóság tagjaiul megválasztottak Szilágyi Ernő, Lovag Ybl Lajos és báró dr. Clauer Guidó.

— **A máv. vonalai mentén fekvő kőszénbányák heti szénforgalma.** A magyar királyi államvasutak vonalai mentén fekvő kőszénbányák az október hó 11-étől október hó 17-ig terjedő héten, hat munkanap alatt, összesen 13.327 kocsirakomány szent adtak fel; 593 kocsirakományal többet, mint az előző héten és 1521 kocsirakományal többet, mint a múlt év hasonló (X/13-ától X/19-éig) időszakában. Egy-egy munkanapon átlag 2221 vasuti kocsi raktak meg; 99 kocsiat többet, mint az előző hét egy-egy munkanapján.

KÜLFÖLDI HIREK.

— **Az orosz fémipar.** Oroszországban is folynak tröszalakítási mozgalmak. A Krowlja részvénytársaság március óta 22 orosz céggel folytat tárgyalásokat egy orosz vas- és bádogszindikátus létesítésére. A tárgyalások a legutóbbi napokban eredményesen befejeződtek s a szindikátus létrejött. Eddig tizenyolc cég tagja a szindikátusnak, amelyek elhatározták, hogy kölcsönös bizományban fogják vasbádogot árusítani. A fémtröszt-alakítás ez év november havában válik aktuálissá.

— **Oroszország réztermelése** folyó év első hét hónapjában 590,593 fontot tett az előző év 512,898 fonttal szemben. A növekedés tehát 15 font.

— **Aranybevétel Argentínába.** A B. A. Hds. Ztg. jelentése szerint ez év szeptember hónapjában 1.300,000 L aranyat hoztak be Európából Argentínába és további hét millió L arany behozatala a lebonyolítás stádiumában van.

— **Az amerikai vaspiaac.** Noha a nyersvaspiacon a tartózkodás egyre tart, az üzleti forgalom mégis meghaladta az általános várakozásokat. A kis mértékben foszfortartalmu vasak közül az utolsó időben több mint 10.000 tonnát adtak el acélgyáraknak ez évi szállítási kötelezettséggel, tonnánként 20 dollárért. A drótszállítási megrendelések majdnem túllépik a művek termelőképességét. A fehér fémhengerművek egyesülete 8000 tonna fehérbádogra kapott megrendelést 1909 márciusig való szállításra. Öntött vascsövekben élénk kereslet mutatkozott. A csatornacsögyárak áraikat 5% -kal akarják emelni. Vashulladékokért tonnánként 16—16½ dollárt kérnek Pittsburgig való bérmentes szállítással.

TUDNIVALÓK.

— **Egy magyar aranybányáról.** Világszerte kompromittálták a magyar aranybányászatot, amely ennek következtében évről-évre hanyatlik. Pedig bátran elmondhatjuk, hogy alig van a földkerekségének aranyban oly gazdag vidéke, mint az erdélyi értelegység. Tekintsük pld. a nagyági kincstári és társulati bányaművet. Míg más aranybányákban az ércek tonnánként 8—10 gr. aranyat tartalmaznak, addig a nagyági ércek arany és ezüst tartalma tonnánként a következő volt:

1868—70 években	80.57	arany és	77.21	ezüst
1871—73	55.80		60.75	
1874—76	64.54		63.51	
1877—79	78.50		57.81	
1880—82	221.91		170.20	
1883—85	576.36		487.91	
1886—88	580.71		600.42	
1889—91	2935.73		4020.96	
1892—94	3038.15		4077.12	
1895—97	1144.76		2406.18	
1898—1900	418.02		1125.92	
1901—1902	422.88		1104.20	

E számok valósággal szédítően nagyok és a szakemberek különbség nélkül csodálkoznak azon, hogy a szegény bányamű 1868—1902-ig csak 14 millió korona nyereséget ért el. Ha Nagyág véletlenül Dél-Afrika vad-

vilékén fekszik, akkor ma bizonyára egy néhány pénzkirálynak van székhelye. Csakhogy sajnos Magyarországon fekszik és ezért Nagyág csak egy kis oláh falu és a kincstár a bányaműre ráfizet. Hanem megmagyarázzák a dolgot a hányók, a világhírű hányók. Azok gazdagabban, mint a nyersanyag, amit a dél-afrikai aranybányákban feldolgoznak.

— **Amerikai bányaszerencsétlenségek.** Az elmúlt 1907 évben az északamerikai Egyesült Államokban 3125 emberélet esett áldozatul a bányaszerencsétlenségeknek, míg 5316 ember súlyos sebesülésekkel menekült meg a pusztulástól. Az előző évi statisztikával szemben az 1907. évben emelkedést kell konstatálnunk. Összesen 1033 halálesettel és 516 sebesüléssel több fordult elő, mint az 1906-ik évben. Ezek a számok a valóságban még nagyobbak lehetnek, mert a geológiai szövetségi hivatal, amely a kimutatást közreadta, nem szerezhettek tudomást minden egyes katasztrófáról. A szerencsétlenségek legnagyobb részét a szénbányászatot sújtották, mert nemcsak emberélet és munkaerő veszett el, hanem az üzemekben is nagy zavarok állottak be. Az elpusztult emberek munkaerejének hiánya 145,471 tonna termelési csökkenést jelentett a széniparra. Minden ezer munkás közül átlag négy munkás pusztult el.

Szerkesztői üzenetek.

N. O. Nagyvárad. Folyó hó 16-iki számunkban e rovatban kitett adatokat, újabb „hiteles” információk alapján, van szerencsénk a következőkben helyesbiteni. Az Erdélyi Bánya Részvénytársaság kolozsvári bejegyzett cégnek Egeres mellett, Forgácskut községben terül el szénbányája. E bánya különösen az utóbbi négy év alatt, minden tekintetben nagy haladást ért el. Üzemének modern és minden tekintetben kiváló berendezése által oly virágzó állapotnak örvend, hogy évente 4—5000 tonna szénre képes termelni és elszállítani. A minden tekintetben szakszerűen működő cég soha az állammal semmiféle szerződésben nem állott, báródi bányával semmiféle összeköttetésben nem volt és szénét szakszerűen fejtés által állítván elő, dinamitrobbanással azt nem eszközlö. Van azonban egy ujonnan üzembe lépett másik bánya Egeresen, még pedig a Kramer I.-féle bánya, mely amint értesülünk, tényleg összeköttetésben áll Báróddal. Ez a bánya azonban teljesen független az „Erdélyi bánya részvénytársaság” forgácskúti bányájától.

Akademikus Selmezbánya. Azokra a dolgokra természetesen nem térhetnek ki a főiskolák. Egy magyar ifjunak igen nehéz volna Clarkot utánozni. Szénterületeink le vannak foglalva és évtizedes meddőségre vannak kárthatva. Új vasércet nem lehet az országban értékesíteni. Ami a rézbányászatot illeti, az is meddőségre van kárthatva egyszerűen azért, mert ugyan mit csináljon a termelő a rézércel? Ami a fém-bányászatot illeti, erre is ugyanaz áll. A kincstári fémkohók is csak bizonyos mennyiség feldolgozására vannak berendezve és az új termelő bizony nem igen tudja terményeit értékesíteni. Ahol nincs kereslet, ott nem fejlődik termelés.

N. O. Budapest. 1. Körösmezőn 141 zártkutatómány bejelentve. 2. Nem, csak 131 van egy kézben. 3. A

Hitelbanknak a következő helyeken vannak zártkutatmányai: Sósmező, Luh, Homonna, Stofkó, Makovica és Horvátországban. 4. Sósmezőn Ascher hosszabbítja 20 év óta zártkutatmányait. 5. Turzófalun tökehiány okozta a munkálatok befejezését. Felsőkomáromon csőszűke, Krivavlykán furótörés, Körösmezőn, Batizán és Sósmezőn ugyancsak hasonló akadályok miatt szünetel munka.

H. L. Wien. A sikertelenségek elbírálásánál különbséget kell tenni. Igen gyakran börzei manipulációk is okozzák.

B. C. Budapest. A fogadást egyikük sem nyerte meg. I. Nagy Frigyes nem azt mondta, amit ön állít, hanem azt, hogy egy millió márkát kell kiadnunk azért, hogy a másik milliót megőrizhesstük. Igen drága mulatság, amely néha sokkal többbe kerül, mint kétszeres.

K. I. Prága. 1. A pilisvörösvár és szentiványi jányák medencéinek terjedelme furásokkal meg van hátróva. Lehetséges, hogy az ismert szenttelepeken kívül még mások is léteznek.

C. N. Budapest. A salgótarjáni tényleg furatott Borosjenőn.

B. K. Dobsina. A felszólítás tévedésből ment. Az előfizetés rendben van.

Sz. Károly Mucsony. Köszönjük. Tévedés volt. Utána kérdezősködtünk az előző kiadói hivatalban. Előfizetése 1909. január 12-én jár le. 2. A lap előfizetési ára egész évre 12 korona.

D. Géza. A fenti üzenet önnek is szól.

TŐZSDEI HIREK.

— **Fémárak.** A londoni fémtőzsdén következő fémárakat jegyzik: Réz standard prompt 50, határidőre 51⁷/₈ font. Ón, prompt 134, határidőre 135⁵/₈ font. Horgany sziléziai prompt 19⁷/₈, különleges 20²/₈ font. Ólom, prompt 13³/₈, angol, prompt 13⁵/₈ font.

— **Petroleum, olajok és vegyitermények.** (Hesz Izidor.) A jegyzések a következők: Standard petroleum 27 K, Nap petroleum (* *) 27 K, ABC petroleum (+) 28 korona. (*+*) 30 K, Amerikai császárolaj 62 K, belföldi császárolaj 40 K. (Az árak 100 kg.-ként, készpénzfizetés mellett 20% göngysulylyal értendők.)

Elsőrendű kékgalic 52 K, Zöldgalic 11 K, Carbolineum (I) 15 K, Carbolineum (II) K.

Orosz gépolaj (bakui) 48 K, Oliva gépolaj (I) 96 K, Oliva gépolaj (II) 80 K, Tovotte gépkenőcs (I) 68 K, Tovotte gépkenőcs (II) 54 K, Pormentcsitő padlóolaj 50 K, Köz. benzín 38 K, Szagtalan benzín 50 K, Ligroin 80 K, Naftalin 40 K. (100 kg.-ként.)

— **A vaspiac.** Az üzletmenet még mindig nagyon gyenge, sőt némely cikk annyira el van hanyagolva, hogy még kérdezősködés sem igen van. Dacára a külföldi versenytársak hazai vasművek nem mutatnak hajlandóságot arra, hogy áraitak leszállítsák.

— **Az alumium ára** a nemzetközi kartel feloszlása óta tetemesen csökkent. Mindennek dacára a kereslet erősen megnövekedett, mert olcsóbb aluminiumpot sokhelyt réz, sőt ón pótlására is használják. Ezért az alumium fogyasztásnak rendkívüli fejlődése is várható. Londonban Aluminium Corporation Ltd. cég alatt 500.000 font alaptőkével gyár alakult.

Vállalkozás.

Versenyárgyalási hirdetések.

Köszén, ipari termék, anyag, eszköz és szerszám neműek szállítása. A mezőhegyesi, kiseri, bábolnai és fogarasi ménésintézetek a gödöllői m. kir. koronauradalom, a kolozsvári m. kir. ménésgazdasági és a palánkai m. kir. esikótelep 1909. évi szükségletének biztosítása végett versenyárgyalást hirdet. Szállítandó áruk: Portland- és román cement, köszén-, vas- és acélananyagok, gőzeke, sodronykötél, gazdasági háztészkezők, fémanyag-árak, üvegárak, kidolgozott bőrányag, len, kenderárú, juta- és pamutszövetárú, posztó- és nemez szövetárú, festő- és mázolóanyagok, kenőolajok és zsiradékok, vegyipari készítmények, adómentes motorbenzin, kén-sav, gyógyszerárak, ruggyantaárak, papírneműek és irodai szerek.

V. t. határidő Budapest, földmívelésügyi miniszterium, 1908. november 13.

Kőszállítás. A száva folyó rácsai szakaszának jobb oldalán épült párlúzámműnek való meghosszabbításához szükséges 5.878.79 m³ kőhányási kőanyagának a brusznicai körakodótól Raesúra leendő elszállítására és a munka helyén utasítás szerint rendes idomokban aragy csak felhalmozás mellett való elhelyezésére a mitrovicai m. kir. folyamterméki hivatalnál versenyárgyalás lesz.

V. t. határidő 1908. november 3.

Tégla és cserépneműek, valamint oltatlanmész és faragott kövek szállítása. A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége vonalai szükségletének fedezésére 1909/1910. és 1911 évben szükséges anyagok szállítására pályázatot hirdet.

V. t. határidő Arad, 1908. november 14.

Bánatpénz 5%.

Gyertya és kőolaj-szállítás. Sáros vármegye alispáni hivatala a várm. hivatalok és a vármegyehez egyéb helyiségeinek világítására szükséges 500 csomag 560 grammos flóragyertya — csomagonként 89.6 fillér — 25 kg. kőolaj — kilogrammonként 40 fillér — szállításának biztosítására zárt ajánlati versenyárgyalást hirdet.

V. t. határidő 1908. november 9.

Ócska vas és réz szállítása. Az ungvári m. kir. araktárgondnoksa a zugói raktárában levő kiselejtezett

233 kg. ócska réz	kgronkénti	1.50 korona
10.867	acél	—15
22.342	vert vas	—12
29.727	öntött vas	—07

kikiáltási egységárak mellett való eladására versenyárgyalás lesz.

V. t. határidő 1908. november 18. Bánatpénz 1000 korona.

Kőszállítás. A zalathnai kincstár fémkőmű 1909. évi mintegy 30.000 q. kétszer finomított sicíliai darabos kőszükséglet beszerzése iránt szeptember hó 24-én megtartott árlejtés kellő eredményre nem vezetett s ezért új ajánlati versenyárgyalás fog tartatni. A 30.000 q. kőből 15.000 q. csomagolatlan állapotban vagonba hánnya, 15.000 q. pedig netto 50 kgrm.-os zsákokba csomagolva netto árban 100 kgrm.-kint számítva bér- és költségmentesen a zalathnai vasuti állomásra szállítandó.

V. t. határidő Zalathna, 1908 november 12.

Bánatpénz 5%.

Tüzifa- és köszén-szállítás. A gyulafehérvári kir. törvényszék, központi kir. járásbíróság, kir. ügyészség és fogház helyiségeinek fűtésére a jövő 1909. évre szükséges mintegy 1.300 m³ usztatlan hasábos bükfű és mintegy 3.000 kg. hazai darabos köszén szállításának biztosítása céljából versenyárgyalást hirdet.

V. t. határidő 1908. november 5.

Bánatpénz 5%.

Apró hirdetések.

Magán bányamérnök a magyarországi területeken kívül 30 éve az erdélyi területeket tanulmányozom, szén-, vas- és az összes ércbányászatban és a kutatásokban jártas vagyok, elvállalok minden e szakbavágó munkálatokat, ugymint belső és külső méréseket, kutatásokat, kisebb vasutak traccirozását és építését, amikben szintén bírok gyakorlati tapasztalatokkal. Leveleket „Szerencse fel” jelige alatt kiadóhivatal továbbít.

Volt vasgyári okleveles **vegyész**, üzemvezető mérnök, hosszabb gyakorlattal vasműveknél, vegyi gyárnál, avagy bármely műszaki vállalatnál a legszerényebb fizetési feltételekkel, irodai vagy könnyebb üzemi alkalmazást keres. Bővebbet e lap kiadóhivatalában „B. A. jel alatt.

Több évi gyakorlattal bíró, bányaiskolát végzett nős ember, az összes geodéziai- és bányászati mérésekben, háromszögelésekben, bányatelkek ektetése és rendezésekben teljes gyakorlattal; keres önálló **üzemvezetői** vagy nagyobb társulatoknál mérnökségbeni alkalmaztatást.

Szíves megkeresések „K. L.” jelige szerkesztőségbe kéretnek.

Mélyfúrómérnök, több gyakorlattal bíró okl. bányamérnök, mélyfúróüzemek s nagyobb szerű kutatások vezetésére vállalkozna. Megkeresések „R. T.” jeligére salgótarjáni főpostahivatalba post. restant kéretnek.

A bánytiszkolát jó sikerrel végzett nős **főfelőr**. 11 éves gyakorlattal (részben szén-, részben érc-bányában) főfelőri esetleg üzemvezetői állást keres. A magya német, több szláv és részben román nyelvet bírja. Külföldre is megy.

Szíves megkeresések kéretnek kiadóba.

Felmondatlan állásban levő **bányahivatalnok**, ki németül is levelez, az összes bányászati és könyvelési teendőkből jártassággal bír, állását kedvő feltételek mellett változtatja. Ajánlatok fizetések megemlítésével „Fiatal nős bányahivatalnok” jelige alatt továbbíthatnak.

Bányaiskolát jó sikerrel végzett, katonai kötelezettségének eleget tett 23 éves fiatalember, főbányász, jó rajzoló, tág ismeretekkel a gyöngéáram-technikában, beszéli tökéletesen a magyar, német és a román nyelvet, állást keres mérnökségbe, esetleg üzemhez. Megkeresések „L. O.” alatt kiadóhivatalhoz kéretnek.

„HELIOS” automobil-garage

Budapest, V., Bálvány-utca 12.

Legmodernebb szerszám-gépekkel felszerelt

: **javitó-műhely.** :

Olcso, gyors és szakszerű gépjavitások.

==== Nagy választéku =====

: **pneumatik és kellékraktár.** :

Kitünő és jutányos auto-benzin és henger-olaj.

Société Lorraine de Dietrich & Cie.

Lunéville, Argenteuil, Birmingham.

== **Isotta Fraschini Milano.** ==

Telefon 91-57. **vezérképviselete.** Telefon 91-57.

Büssing-féle teherautomobilok.

a legmegbízhatóbb és gazdaságosabb üzeműek.

Gyárak **BRAUNSCHWEIG** és **BÉCS**.

Automobil teherkocsik 6000 kg. hordképességig. Automobil tehervonatok 11000 kg. teherbírással. Omnibuszok, szállodai társaskocsik 12—42 személy részére. Motoros tüzoltókocsik, hajógépek és gazdasági motorok minden célra 120 lóerőig. Szabadalmazott kettős rugózásuk folytán a **Büssing gépkocsik** a legrosszabb uton is acélabroncsokon **rázkodás nélkül** futnak. **Londonban 369 Büssing omnibusz közlekedik.** Amsterdam, Berlin, Bécs, Crefeld, Linz, Moszkva, München, Stockholm és más nagyvárosok **hatóságai** és nagyszabású vállalatok a **Büssing gépkocsit** választották a köz- és magán-szállítások lebonyolítására. **Magyarországon is fényesen bevált. Moson és Magyaróvár között Büssing omnibuszok közlekednek.**

Vezérképviselő REIMAN GYULA.

Budapest, V., Bálvány-utca 12. Telefon 91—57

Ugyanott „Helios” automobil-garage és javító-műhely, a modern technika szerszámával felszerelve.

Gépkatrészek. Automobil anyag- és kellékraktár. Németségben mindenki, aki Büssing gépkocsit vásárol, a hadügyműszer részéről 4000 márka beszerzési és évenként 1000—1500 márka fűntartási hozzájárulást kap. **Egy 5—6 tonnás Büssing teher-automobil üzemköltsége tonna-kilóméterenként csak 8—10 fillér.**

Svéd-Aczél

Kereskedelmi Társaság.

A legjobb minőségű aczélok
bármely célra.

Budapest, V., Bálvány-utca 12.

Telefon 91—57.

Evi tagdíj 10 korona.**3 évi kötelezettség.**

A magyar bányászokat, a bányászattal és az ezzel összefüggő iparral és kereskedelemmel foglalkozókat állásra és rangra való különbség nélkül ezennel felhívjuk a

Magyar Bányászok Országos Szövetségébe
való belépésre.

BELÉPÉSI NYILATKOZAT.

Alulírott ezennel belépek a Magyar Bányászok Országos Szövetségébe.

Sor-szám	Teljes név	Foglalkozás	Pontos lakcím	Megjegyzés. A Szövetségre vonatkozó véleményeket ehelyütt is kérjük.

Tessék kitölteni és hozzánk beküldeni.

**SZIVÓ GÁZ
BENZIN
MOTOROK és
LOKOMO-
BILOK.**

**BRÜNN-KÖNIGSFELDI
MOTOROK**

FAMEGMUNKÁLÓGÉPEK

= EGYED-
ÁRUSÍTÓ **ABELES EMIL** BUDAPEST
V. VÁCI-UT 14.

TELEFON 98-32. SÜRGÖNYCIM: BARSEL

**Összes famegmunkáló gépek
és egyéb gyári berendezések.**

Wollák és Társa
Budapest, V., Alkotmány-utca 19. szám.

Speciális üzlet amerikai író-
gépkellékekben az összes
rendszerű írógépekhez. =

Sokszorosító-készülékek
* Copying-Office

GÁLOCSY és BÁNÓ

bánya-, kohó- és gépészmérnöki irodája
BUDAPESTEN,
VERES PÁLNÉ-UTCA 3. • Telefon 739.

Elvállalja az összes bányászati, kohászati, gépészeti, gyáripari, fűtési és tüzelési berendezések tervezését és kivitelét.

Elvállalja a bánya és kohótermékek **vegyelemzését**, és gyakorlati megvizsgálását és **szakértői véleményt** ad azok értéke és felhasználhatósága felől.

Gőzgépek **indítását**, általában gépek, kazántelepek, tüzelések, fűtések, bánya- és gyári berendezések **megvizsgálását**, esetleg azok **reconstruct.óját**.

Meglevő telepek, gépek, berendezések időnkénti vagy állandó **szakemberű felügyeletét**.

Képviseli: a Grison-féle kerekeket, a Bánó-féle szab. vízcsöves kazánokat, a Gálocsy- és Terényi-féle szab. gázfejlesztő készülékeket.

HIRDETÉSEKET felvesz a **A B á n y a** kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII., KENDER-UTCA 6. SZ.

Világra szóló magyar találmány!

(szabadalmi igénye 6437., védjegye 17.823.
belajstromozva.)

A természettudomány legújabb vívmánya folytán a haj, szakáll, bajuszsálak magvát képező anyagnak felfedezése alapján készítve. A „Hajvédő Sámsonid“

a hajhullást megszünteti.

A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ néhány heti használat után az utasítás betartása mellett a legöregebb egyén teljesen kopasz fején is

a haj termését előidézi,

a ritka és rövid hajzatot pedig dus sűrűvé teszi és igen

hosszúra megnöveszti.

Ugyanaz a hatása a bajusz és szakálra nézve is.

Jó eredményéről a feltaláló kezeskedik.

Ára a rendkívül becses hajmagvakat tartalmazó „Hajtermő és hajnövesztő Sámsonid“-nak, kenőcs vagy folyadék (hajszesz) alakjában 20 korona. A „Hajvédő Sámsonid“ ára 10 korona.

Kapható postai úton, valamint viszontelárusítók részére kizárólag a feltalálónál és egyedüli készítőnél Dr. Hollósy Istvánnál, Budapest, VII., Szövetség-utca 28/b, ahonnan levélbeli megrendelésre helybeliek részére a Sámsonid külön díj felszámítása nélkül házhoz szállítatik. Helybeliek részére kapható még Török József Király-utcai és operai gyógytárban s minden nagyobb gyógytárban, drogeriában és a budapesti fodrászok raktárszövetkezetében VII., Csengeri-utca 15.

Hogy ezen valóban csodaszor a hajtermést előidézi, még a legöregebb egyének teljesen kopasz fején is, álljon itt a következő elismerő-levél:

Tekintetes Hollósy István urnak, Budapest.

Ezelőtt harmincz évvel, igen sűrű hajamat egy ásványvízfürdő kurájának hosszabb használata folytán teljesen elvesztettem pár hét alatt. Mult év végén jutottam hozzá az Ön által feltalált hajtermőhöz. A „Hajtermő és növesztő Sámsonid“ használata folytán ma már 43 cm. hosszú, gesztenye-barua és vastag hajlonatom van s remélem, hogy 78 éves korom daczára visszanyerem egy méternél hosszabb hajamat.

Budapest, 1908. július 10.

Tisztelettel Özv. Klein Henrikné.

A fenti levélben foglalt tények valóságát és az aláírás hitelességét mi alulírottak, kik a 78 éves s nálunk lakó uriaszonyt évtizedek óta ismerjük, igazoljuk.

Özv. Reiznerné, Flesch Berta, Flesch Lipót,
(VII. kerület, Izabella-utca 23. sz. a.) számtisztv.

Tekintetes Dr. Hollósy István urnak,
Budapest.

Ezennel igazolom, hogy nagyanyám: Özv. Klein Henrikné ezelőtt teljesen kopasz volt, a mióta csak én ismerem. És ma már a Sámsonidnak néhány hónapi használata után dus hajzattal bír.

Aradon, 1908. szeptember 10.

Kun József, ekszerész és látszerész
Andrássy-tér 17. szám.

ÁLDOR SZIGFRID

Magyar mélyfuró vállalata.

BUDAPESTEN, VI., Liszt Ferencz-tér 14. sz.

Elvállal sima és mélyfurásokat szén, petrolum, víz, káli és ásványok után keze-séggel bármily mélység tekintetében és bármily rendszer szerint, esetleg része edé sel is.

● ● Expertizek, közbenjárás vételeknél és eladásoknál. ● ●

ENTREPRISE DES POMPES FUNÉBRES

Első Erzsébetvárosi Temetkezési Vállalat

PODLUSSÁNYI JENŐ

BUDAPEST, VII., DOHÁNY-UTCZA 100. SZÁM.

IZABELLA-UTCZA ÉS SZEGÉNYHÁZ-TÉR sarok

Rendez egyszerű és cizses temetések a legjutányosabb árban.

Művirág-koszorúból nagy választék.

Telefon 53-70.

Telefon 53-70.

SZABADALMI

és védjegyoitalom kieszközlése az összes kulturállamban

ADLER MIKSA okleveles gépészmérnök

hites szabadalmi ügyvivő

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 51.

Telefon 106-55.

Telefon 106-55.

Bányavasut

alkatrészeit, u. m. bányasineket kötőszerekkel, váltókat, korongokat, csillekerékpárokat, bányacsilléket, felépítményi szerszámokat; továbbá lokomobilokat, kazánokat, körszivattyukat, furóacélt, daruk, czölöpverők, siklók stb. stb. használt és új állapotban előnyösen szállít

KOHN A. M.

BUDAPEST, V., Váci-ut 16. szám.

PIUS PIRRINGER

BÁNYA ÉS ALAGUT-LÁMPAGYÁR

GRAZ, Strauchergasse 16 A

ajánlja eddig felülmulhatlan gyártmányait.
Viszontárusítóknak kedvezmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TITANIT

BIZTONSÁGI ROBBANTÓSZER-GYÁR CEIPEK és TÁRSAI TRENCSEN.

Az első biztonsági robbantószer **Magyarországon**. A „Titanit” ütés, hő, surlódás, nyomás iránt **teljesen érzéketlen**. A „Titanit” **nem fagy meg**. Robbantó erejére, repesztési képességére nézve eddig ismert összes **brizans robbantó-anyagokkal versenyez**. Kezelése egyszerű és **teljesen veszélytelen**. A Titanitra **nem vonatkoznak** keresk. és belügyminiszteriumok azon óvrendeletei, melyek a többi robbantószerre nézve elengedhetetlenek. Vasuti és gőzhajóállomásokon a szállítmányok mint bármely más szállítmányok

kezeltetnek. De a fogyasztóknál is bárhol elhelyezhető. Szállítása nem úgy mint többi robbantószerké, **hanem bármely vonattal**, vagy hajóval **bármely időben** történhetik. A Titanit ára a robbantószernek napi árát sohasem fogja túlhaladni. Kísérleteket a gyár műszaki mérnöke bármikor és bárhol a gyár költségén szívesen végez és a Titanit fenti előnyeit be is igazolja. **Az államnak első szaktekintélyei is megerősítették a Titanitnak itt felhozott összes kiváló tulajdonait és előnyeit.** — A gyár január óta üzemben van.

Egyébb felvilágosítással készséggel szolgál a gyár igazgatósága és kereskedelmi képviselote

BUDAPEST, IV. KER., IRÁNYI-UTCZA 8. SZÁM.

DEUTSCH BERTALAN CHAMOTTE és AGYAGÁRU-GYÁR R.-T. Gyár: **K Á L N Ó.** LOSONCZ mellett (Nógrád m.)

Vezérképviselet és iroda:

Közp. Kereskedelmi és Iparbank r. t. áruosztálya
Budapest, V. ker., Váci-körút 26. szám.

Főelárusítás és raktár:

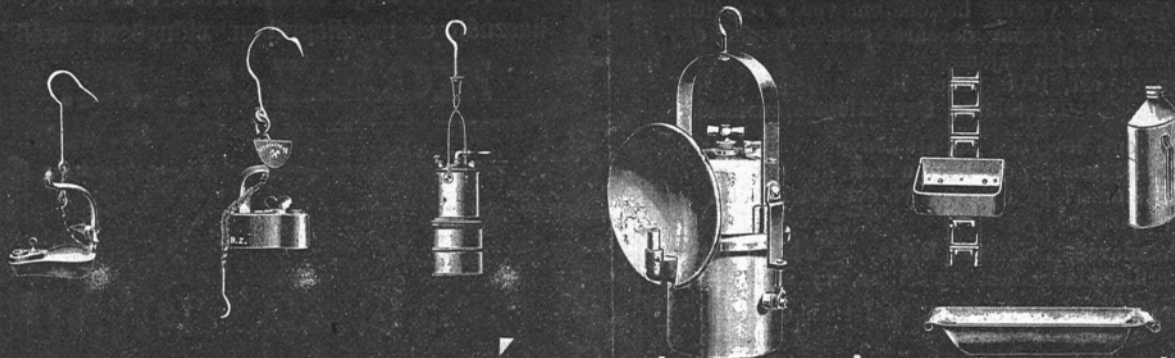
ELKÁN és BOSSÁNYI
Budapest, VI., Sziv-utca 61. és 67.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB GYÁRA

Szállít minden czélnak megfelelő

tűzálló chamotte anyagot

külföldi gyártmányokkal egyenrangú minőségben.

BARTOS ZOLTÁN FÉM ÉS BÁDOGÁRU GYÁRA
BÁNYAFELSZERELÉSEK OSZTÁLYA
BUDAPEST VI., ARADI UTCZA 60

ÁRJEYZÉK INGYEN ÉS BERMENTVE